

ÅRSBERETNING 2023

PLADS TIL AT LEVE



— DANMARK DEJLIGST

I Danmark bor der samlet set flere mennesker i de mindre landsbyer og landdistrikter, end der bor i hele Hovedstadsområdet. Per 1. januar 2022 boede der i mindre landsbyer og landdistrikter ca. 1,4 mio. mennesker mod 1,35 mio. mennesker i Hovedstadsområdet.





6

**Formandens beretning :
PLADS TIL AT LEVE**



12

**Kernefortælling:
ET HELT LIV I HELE DANMARK**



14

POLITISKE FOKUSOMRÅDER



10

**FÆLLESRÅDETS ORGANISERING
- OVERBLIKKET**



18

POLITISKE INDSATSER



28

**PROJEKTER OG
ARRANGEMENTER**



42

**NIMBY
DEN GRØNNE OMSTILLING SKAL
SKE MED LOKAL OPBAKNING**



38

**Interview med landdistrikternes minister
MORTEN DAHLIN**



44

ÅRETS LANDSBY 2023



46

MEDLEMSTILGANG OG ØKONOMI



STEFFEN DAMSGAARD
FORMAND
LANDDISTRIKTERNES
FÆLLESRÅD

FORMANDENS BERETNING

PLADS TIL AT LEVE

Sikke et år.

Spændingen var stor, da en ny flertalsregering til manges overraskelse blev en realitet og fra starten af 2023 trak i arbejdstøjet. Og der var mere end nok at tage fat på.

Krigen i Ukraine fortsatte uden tøven. I efteråret kunne vi føje konflikten i Mellemøsten til listen af fuldbårne kriser. Klimaet satte nye varme-, nedbørs- og stormflodsrekorder, der fik panderynkerne frem hos de fleste.

Overraskelserne fortsatte, da en fast bastion og samlingspunkt for danskerne på land og i by gennem mere end 50 år, Hendes Majestæt Dronning Margrethe II, på årets

“
Det understreger, at muligheden for at leve et helt liv på landet eller i landsbyerne, mange steder er en daglig kamp.

sidste dag sprang en regulær nytårsbombe og meddelte sin abdikation.

Det var også et år, hvor jobtallet var én af de positive overraskelser. For første gang nogensinde rundede antallet af lønmodtagere 3 millioner og understreger, at trods en ustabil verdenssituation, så står vi på mange måder et godt sted i Danmark med en stor eksport og en bomstærk nationaløkonomi.

Ja, 2023 har budt på lidt af hvert.

Vi kan glæde os over de frivillige, ildsjælene og foreningslivet i landdistrikterne, over Årets Landsby 2023, Sparkær, som symbolet på mange levedygtige landsbyer, og Årets Ø 2023, Omø, som viser vejen for levedygtige små øer. Ikke desto mindre er der fortsat mange steder i vores land, hvor man mærker mindre til fremgangen end andre, og nogle steder en direkte tilbagegang.

Alt for ofte har man kunnet læse om dårlig lægedækning, nedskæ-

ring i sundhedstilbud, lukningstruede skoler og dagligvarebutikker, samt busruter, der er reduceret eller nedlagt. Det understreger, at muligheden for at leve et helt liv på landet eller i landsbyerne, mange steder er en daglig kamp. Kampen finder også sted i mange centerbyer, og generelt i landdistriktskommuner, hvor økonomien er så presset, at man har store udfordringer med at sikre den mest grundlæggende velfærd for vores børn og ældre.

Det vidner om, at balancen mellem land og by er skævvredet. Ja, nogle steder er den ved at knække over.

Og det virker paradoksalt, når Danmarks økonomi er bomstærk og beskæftigelsen højere end nogensinde.

Kampen om pladsen

Man kunne frygte, at mange derfor ville vælge at opgive livet på landet, og det er der også nogen der gør, men på trods af udfordringerne, er der fortsat meget, der knytter os til landdistrikterne. Tusindvis af

danskere - børnefamilier, seniorer og ældre - vælger hvert år landdistrikterne til. Hvad enten det er de stærke fællesskaber, arbejdet, familien, den smukke natur eller bare følelsen af at have masser af plads omkring sig, der tiltrækker dem.

Det går igen, når man taler med tilflyttere, der er rykket på landet eller til en mindre by. Ofte vil de fortælle, at de drømte om flere boligkvadratmeter, en større have, længere mellem husene, højt til himlen og luft i budgettet. Kort sagt plads til at leve.

Men i de senere år er der blevet kamp om pladsen. Den urørte natur skal som følge af landspolitiske aftaler fylde langt mere. Den uundgåelige grønne omstilling buldrer derudaf, og regeringen samt aftalepartierne arbejder intenst på at firedoble produktionen af vedvarende energi på land. Det betyder, at vi i de kommende år forventeligt ser flere solcelleparker, vindmøller og andre energianlæg skyde op af den landlige muld. Med markante ændringer af det danske landskab til følge.

Ingen kan i dag være i tvivl om, at den grønne omstilling er nødvendig. Men der hviler et stort politisk ansvar for at gøre det med omtanke og sikre, at de nye energianlæg bidrager til en positiv udvikling – og ikke en afvikling – af landdistrikterne.

Det har været en vigtig sag for Fællesrådet i 2023, og som fortsat vil være højt på dagsorden i de kommende år.

Politiske kampe og sejre
Året har budt på flere politiske

kampe og sejre, hvor jeg gerne vil fremhæve følgende:

Vi har fået indført ”et fuldt lande-vejsprincip” på finansloven, der sikrer billigere færgefart til øerne, et tiltag som også Sammenslutningen af Danske Småøer har kæmpet for.

Vi har skabt politisk opbakning til, at der på ejendomsbeskatningsområdet udvikles en ny kategori for naturejendomme, der skal sikre en fortsat rimelig beskatning af mange små landejendomme, som ellers så ind i store stigninger som følge af omkategoriseringen af landejendomme. Målet er at ejendomsbeskatningen ikke afviger fra det, vi har kendt gennem mange år. Ejendomsskatterne har været en vigtig dagsorden for os i 2023, og kampen fortsætter. Det er dybt foruroligende, at mere end hver anden ejendomsvurdering rammer skævt i mange land- og yderkommuner.

Vi har kæmpet for en finanslov med fokus på landdistrikterne, som kunne ses i aftalen med bl.a. penge til at bevare det midlertidige udkantstilskud til voksen- og ungdomsuddannelser i landdistrikterne. Til akutberedskaber målrettet yderområderne, ekstra midler til landsby- og byfornyelse samt en række andre gode landdistriktsinitiativer. Men der er fortsat nok at tage fat på.

Et Danmark i geografisk balance

Vi har som nævnt en bred regering, der bygger en central del af sit politiske grundlag på, citat: ”at skabe et Danmark i bedre geografisk balance”. Det er en god ambition og absolut nødvendigt. Men vi må også minde regeringen om, at der er ingen nemme greb for

at nå i mål med denne dagsorden. Det kræver politisk vilje og handling, hvis vi skal tage livtag med de udfordringer, der holder ø-, land- og yderkommuner tilbage, og holder dem i en økonomisk spændetrøje.

Derfor ser vi frem mod endnu et år, hvor vi først og fremmest skal fastholde det politiske fokus på et land i geografisk balance. Vi står klar til at bidrage med at finde de gode og varige løsninger, som kan mærkes i årtier frem. Vi ser frem til regeringens kommende ”Landdistriktsudspil” som forhåbentlig på en lang række områder, herunder planlovsområdet, skal give meget bedre plads til at leve, bo og drive virksomhed i landdistrikterne og i de kystnære områder. Vi ser også frem til anbefalingerne fra Sundhedsstruktur-kommissionen, anbefalingerne fra ekspertudvalget for bedre kollektiv mobilitet, anbefalingerne fra ”Den Grønne Trepert” om Klimatiltagene på landbrugsområdet, og resultatet af de kommende politiske forhandlinger af førnævnte, samt af Frigast-udvalgets bekymrende erhvervsstøtte-anbefalinger på landdistriktsområdet.

Jeg vil gerne takke medlemmer, samarbejdspartnere og hele det politiske Danmark for det gode samarbejde i 2023. Jeg ser frem til at fortsætte det kommende år med konstruktive dialoger på tværs, hvor vi sammen kan skabe et bedre Danmark end i går. ●

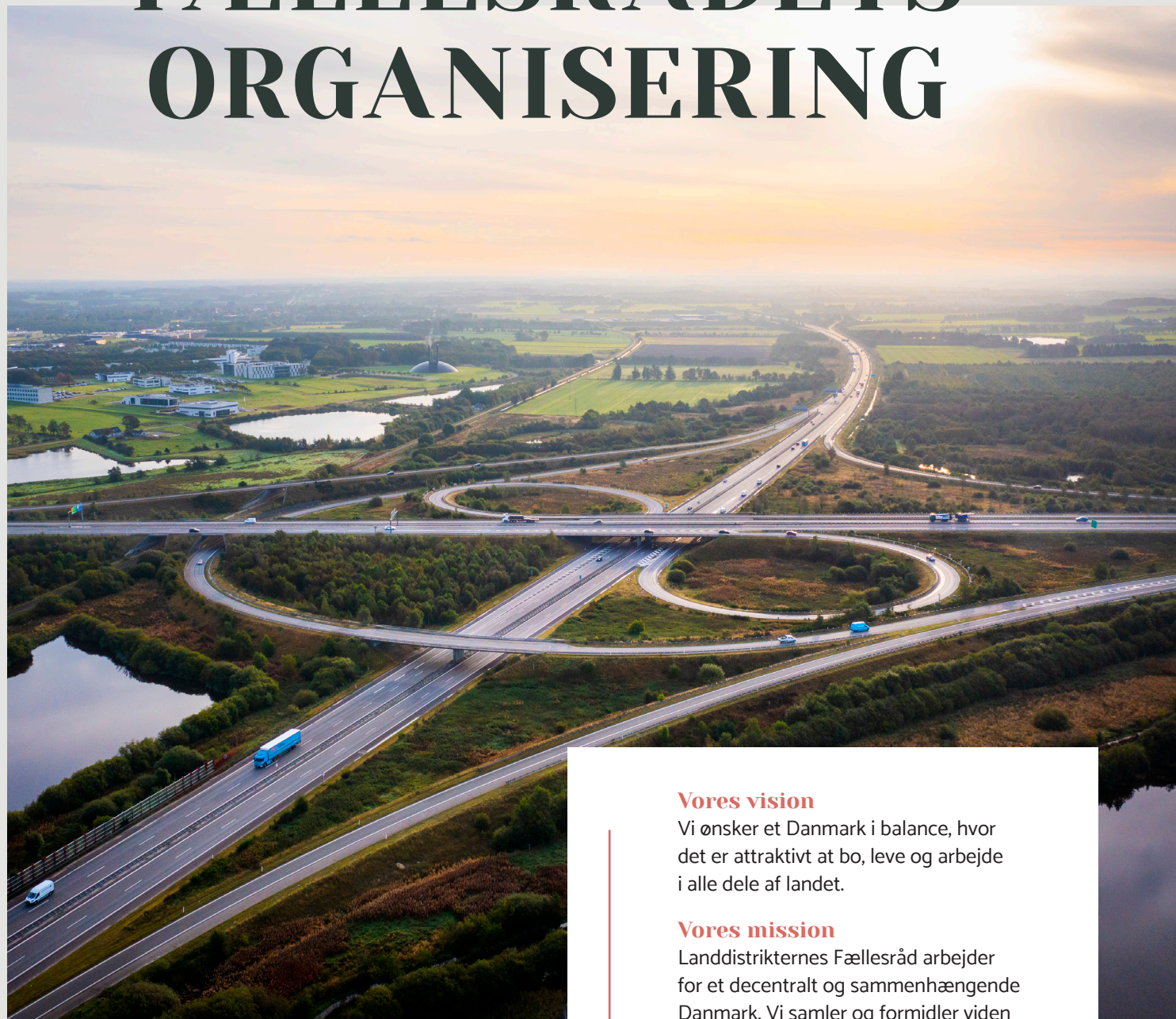
“

Det kræver politisk vilje og handling, hvis vi skal tage livtag med de udfordringer, der holder ø-, land- og yderkommuner tilbage, og holder dem i en økonomisk spændetrøje.



OVERBLIKKET

FÆLLESRÅDETS ORGANISERING



Vores vision

Vi ønsker et Danmark i balance, hvor det er attraktivt at bo, leve og arbejde i alle dele af landet.

Vores mission

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for et decentralt og sammenhængende Danmark. Vi samler og formidler viden om landdistrikter og arbejder politisk for at skabe udviklingsmuligheder i hele landet.

Landdistrikternes Fællesråd anses som den overordnede landdistriktsorganisation i Danmark og er praktisk ekspert i at samle, dele og kommunikere viden og erfaring til gavn for Danmarks landdistrikter.

Ved udgangen af 2023 tæller vi 55 kommuner og fire regioner, der tilsammen repræsenterer 4 millioner danskere. Tillige udgør medlemmerne en lang række landsdækkende organisationer, de lokale aktionsgrupper samt et større antal landsbyer og landdistriktsråd.

Landdistrikternes Fællesråd har en mål- og resultatplan, der i 2023 tilhørte Plan- og Landdistriktsstyrelsen under det daværende Indenrigs- og Boligministerium.

Landdistrikternes Fællesråd ledes af en bestyrelse med repræsentanter valgt fra alle medlemskategorier. Bestyrelsen konstituerer sig selv årligt umiddelbart efter generalforsamlingen. Formandskabet fungerer som den daglige politiske ledelse og består for nuværende af formand Steffen Damsgaard og næstformand Marcel Meijer.

Betjeningen af bestyrelsen og udførelse af de daglige opgaver varetages af sekretariatet, der bl.a. udfører opgaver inden for administration, presse, politikudvikling og projekter og ledes af sekretariatschef Rasmus Katholm.

Bestyrelsens sammensætning

Landdistrikternes Fællesråds bestyrelse består af:

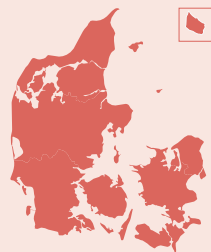
- **Steffen Damsgaard**, opstillet af Lemvig Kommune og direkte valgt til formand på generalforsamlingen (*B-medlem*)
- **Marcel Meijer**, næstformand og opstillet af Samsø Kommune (*B-medlem*)
- **Brian Videbæk**, opstillet af De Samvirkende Købmænd (*A-medlem*)
- **Hanne Lene Haugaard**, opstillet af DGI (*A-medlem*)
- **Peter Kock**, opstillet af LandboUngdom (*A-medlem*)
- **Bo Hansen**, opstillet af Svendborg Kommune (*B-medlem*)
- **John Brædder**, opstillet af Guldborgsund Kommune (*B-medlem*)
- **Morten Flæng**, opstillet af regionerne (*C-medlem*)
- **Lone Kastberg**, opstillet af Viborg Landsbysammenslutning, VibLand, (*D-medlem*)
- **Frode Thule Jensen**, opstillet af LAG Nord (*E-medlem*)
- **Gunnar Landtved**, opstillet af Ryslinge Lokalråd (*F-medlem*)

Presseindsats 2023

I løbet af året markerer Landdistrikternes Fællesråd sig på flere forskellige måder i nationale, regionale og lokale medier oftest repræsenteret af formand Steffen Damsgaard. Således har Fællesrådet i løbet af 2023 fastholdt en proaktiv og opsøgende presseindsats gennem medieoptrædener, debatindlæg, pressemeddelelser og kronikker om aktuelle politiske sager – i fællesskab med medlemmer eller eksterne samarbejdspartnere såvel som soloindsatser.

Udover at sørge for kontinuerlig tilstedeværelse i medierne omkring sager, der vedrører de danske landdistrikter, er presseteamet fortsat med at udvikle organisationens kommunikationsindsats. Det er en del af den strategiske kommunikationsindsats at veksle mellem at markere sig på landdistriktsdagsordener, der kræver politisk handling, og fremhæve og producere gode cases og eksempler, som er med til at nuancere mediebilledet af de danske landdistrikter. Konkret ønsker Fællesrådet at være med til at inspirere lokalsamfund og landdistriktsaktører til positiv handling til gavn for udviklingen i landdistrikterne, ligesom man gennem en proaktiv medieindsats er med til at pege på de barrierer, som spænder ben herfor.

Samtidig er sekretariatet fortsat med at producere egne cases, interviews og artikler, der for fleres vedkommende har fundet vej ind på siderne og sendefladerne hos lokale, regionale og nationale medier. ●



ET HELT LIV I HELE DANMARK

DANMARK ER ET LILLE LAND. ALLIGEVEL ER DET PRÆGET AF STORE FORSKELLE.

Nogle steder i Danmark bor vi omringet af klitter og blæst. Andre steder lever vi nær frodige skove eller langs bløde kyster. Jorden er fed og rig nogle steder i Danmark, mens det andre steder har været en kamp gennem generationer at få jorden til at bære frugt. Der er nogle af os, som cykler på arbejde, mens andre af os tilbagelægger store afstande for at møde ind. Vi er nogle, der bor i lag og andre, der kører til vores nabo. Nogle af os lever i takt til byens puls, mens andre af os elsker lyden af stilhed.

ALLE DISSE FORSKELLE GØR OS RIGERE.

Men vores lille land rummer også forskelle, som gør os fattigere. Det er forskelle, der forhindrer, at man kan leve et helt liv i hele Danmark.

Det er de forskelle, Landdistrikternes Fællesråd er sat i verden for at gøre mindre.

Forskellene kommer allertydeligst til udtryk i alle de ting, vi tager for givet i hverdagen. Og det er helt forskelligt på tværs af landet.

Hvis det står til os, skal der være en større lighed i dagligdagens selvfølgheder.

Over hele landet skal forældre og børn kunne regne med, at der er en skole eller børnehave inden for rækkevidde. At man har en praktiserende læge, og at mobiltelefonen kan ringe op, når man har brug for det. Iværksættere og virksomheder i hele landet skal tage det for givet, at de kan vokse sig større og indfri deres ambitioner. Og ligesom hele Danmarks ungdom skal kunne forløse deres potentialer på lokale

uddannelsesinstitutioner, skal Danmarks ældste ikke være i tvivl om, at det er muligt at blive gammel med værdighed i hele landet.

Alle mennesker i Danmark bør kunne regne med at have en hurtig og stabil bredbåndsforbindelse – så man både kan game og arbejde hjemmefra. Vi skal alle sammen kunne stole på, at infrastrukturen hjælper os til vores næste destination – hvad end vi bevæger os på vejnettet eller krydser vandet. Dagligdagens fornødenheder skal kunne købes i dagligvarebutikker over hele landet, ligesom fællesskaber i hele Danmark skal kunne løbe efter en bold eller samle sig under ét tag for at dyrke deres interesser og være sammen om det gode liv.

Sådan lyder nogle af dagligdagens selvfølgheder. De er fundamentet for en bæredygtig udvikling. Og

det er vores mål i Landdistrikternes Fællesråd: At skabe en bæredygtig udvikling i hele Danmark. Land og by har altid været og vil altid være hinandens forudsætninger. Derfor ønsker vi at binde landet sammen. For at gøre os alle sammen rigere.

Landdistrikternes Fællesråd består af mange stemmer med dybe klangbunde overalt i landdistrikterne. Vi forener dem alle i én samlet tale. Selvom vores rødder er plantet i landsbyerne, rækker vores grene helt ind på Christiansborg. Fra landsbyerne har vi lært, at der ikke er langt fra tanke til handling. Vi indsamler viden og erfaringer fra hele landet. Og på den baggrund føder vi idéerne, før politikerne har tænkt dem. Når idéerne er modne, sender vi dem ud i verden, men slipper ikke taget, før de har båret frugt og skabt forandring.

HELT KONKRET, HELT LOKALT.

Fra vores perspektiv handler det om at se muligheder. Vi vender os både indad og ud mod verden i jagten på at finde og realisere de muligheder, samfundsudviklingen tilbyder landdistrikterne. På den

I Landdistrikternes Fællesråd dvæler vi ikke ved landdistrikternes fortid, men arbejder for deres fremtid. For vores fælles fremtid.

måde giver vi vores bidrag til en mere bæredygtig verden.

For os er en nedlagt gård et potentielt bofællesskab, mens grøn energiproduktion er et nyt erhvervseventyr, der skal gøre hele Danmark grønnere samtidig med, at det skaber lokalt ejerskab, værdi og arbejdspladser – med respekt for naboerne.

I Landdistrikternes Fællesråd dvæler vi ikke ved landdistrikternes fortid, men arbejder for deres fremtid. For vores fælles fremtid.

Og der er så mange steder i Danmark, som vi kan bygge fremtiden på.

Der er steder, hvor man skaber ting sammen og ejer i fællesskab.

Steder, hvor der altid er lys i forsamlingshusenes vinduer, og omsorg er noget, man giver. Der er steder, hvor man ikke kun taler om bæredygtighed, men hvor fødevarerne i køleskabet er dyrket på naboens marker, og hvor naturen og dens ressourcer giver energi.

På alle de steder venter man ikke på, at udviklingen kommer, man skaber den selv.

Vi i Landdistrikternes Fællesråd arbejder for disse steder. For at se dem lykkes. For at få endnu flere mennesker til at søge livet på landet.

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for mennesker. For at gøre det muligt at leve et helt liv i hele Danmark. ●



POLITISKE FOKUSOMRÅDER



1

Vækst og arbejdspladser i hele Danmark

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at skabe udvikling, vækst og arbejdspladser uden for de største byer. Virksomheder og iværksættere i landdistrikterne skal sikres gode vilkår, hvad angår infrastruktur, finansiering og andre erhvervsmæssige tiltag.



2

Uddannelse og kernevelfærd i nærheden

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at styrke de nære velfærdstilbud, så det ikke er postnummeret, der afgør tilgængeligheden og kvaliteten af velfærden. Det kræver gode vilkår for decentrale uddannelser samt sundheds- og børnepasningstilbud.



3

Grøn omstilling i landdistrikterne

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at skabe udvikling, vækst og arbejdspladser uden for de største byer. Virksomheder og iværksættere i landdistrikterne skal sikres gode vilkår, hvad angår infrastruktur, finansiering og andre erhvervsmæssige tiltag.



4

Attraktive landdistrikter med flere udviklingsmuligheder

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at gøre det attraktivt at bosætte sig i hele Danmark. Det kræver bedre udviklingsmuligheder i form af byfornyelsesmidler og en mere lempelig planlov, ligesom vi bidrager til udviklingen af det gode liv i landdistrikterne med et aktivt foreningsliv og flere kulturtilbud.



HOVED- AKTIVITETER OG INDSATSER 2023

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at gøre det muligt at leve et helt liv i hele Danmark. Sammen med vores medlemmer og samarbejdspartnere har vi iværksat forskellige tiltag i 2023, der skal bidrage til at fremme den geografiske balance i Danmark.

Vi arbejder med landdistriktsudvikling på to niveauer. Et overordnet politisk niveau, der skal sikre bedre rammevilkår – og et borgernært niveau, som skal motivere de enkelte lokalsamfund til selv at skabe udvikling.

På de følgende sider beskrives vores aktiviteter og indsatser i 2023.

POLITISKE INDSATSER

Vores politiske interessevaretagelse tager udgangspunkt i at styrke grundlaget for, at borgere kan bo, leve og arbejde i alle landsdele, og at virksomheder kan etableres, drives og udvikles i hele Danmark. Det gør vi dels gennem en konkret politisk indsats overfor politikere og embedsmænd på Christiansborg og i ministerier og styrelser, og dels ved at sætte dagsordenen i den offentlige debat via medierne for at sikre en bred folkelig opbakning og anerkendelse af landdistrikternes kvaliteter, muligheder og udfordringer.

Ejendomsvurderinger og omkategorisering af landejendomme

Omkring 15.000 ejendomme fik i 2023 besked på, at de skulle skifte kategori fra skov- og landbrug til almindelig ejerbolig eller erhvervsjendom. I april kontaktede Landdistrikternes Fællesråd derfor medlemskommunerne og 37 kommuner gav opbakning til et fælles opråb om de nye ejendomsvurderinger af landejendomme. For mange ville en omkategorisering nemlig få afgørende betydning for deres fremtid, fordi overgangen til ejerbolig eller erhvervsjendom kunne medføre voldsomme stigninger i grundskylden og beskattningen. En mindre gruppe kunne muligvis se en fordel, hvis de ville sælge ejendommen inden for kort tid. Efter stor kritik fra blandt andre Landdi-

strikternes Fællesråd, besluttede skatteministeren og forligskredsen at ændre i ejendomsvurderinger for landejendomme, og gav tilsagn om at oprette en ny kategori for naturejendomme.

Naturejendomskategori

Det var en glædens dag, da en forligskreds bestående af Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne, Liberal Alliance, Konservative, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti valgte at ændre i de ellers planlagte omkategoriseringer af landejendomme. Konkret besluttede man i stedet at oprette en ny kategori for naturejendomme, så boligbeskattningen er fair overfor små landejendomme med landbrugsdrift, og ikke tilskynder ejendomsejere på landet, der har naturarealer eller ekstensive arealer, til at sælge

eller omlægge arealerne til intensiv landbrugsdrift. Samtidig arbejdes der i skrivende stund på en mere bred og fleksibel overgangsordning. Landdistrikternes Fællesråd deltager sammen med en række andre organisationer i et udvalgsarbejde under Skatteministeriet, som skal undersøge om naturejendoms-kategorien fortsat er den mest hensigtsmæssige i forhold til vores ønsker, eller om der kan etableres ændringer i den nye ejendomsbeskatning og ”styresignalet”, så ønsket om en fair og nogenlunde enslydende ejendomsbeskatning kan sikres på en u-bureaukratisk måde. Med det rette indhold vil begge løsninger være en sejr for Landdistrikternes Fællesråd, og de mange berørte ejendomsejere.





Solceller og vindmøller på land

Den grønne omstilling har optaget meget plads på den politiske dagsorden i 2023. Der er ambitioner om at firedoble produktionen af vedvarende energi (VE) på land inden 2030, og i december landede en politisk aftale, der viser de første skridt på vejen mod firedoblingen. Regeringen og aftalepartierne foreslog bl.a. at øge eksisterende kompensationsordninger (Grøn Pulje og VE-bonus) og effektivisere sagsbehandlingen af nye VE-projekter, hvor staten inddrages i planlægningen, gennem såkaldte "Energiparker", der på udvalgte områder får mere lempelige vilkår. Landdistrikternes Fællesråd har løbende været meget aktive på den grønne dagsorden. Det står klart, at udvidelsen af VE på land kommer til at sætte et mærkbart aftryk mange steder i landdistrikterne,

hvis der skal opnås en firedobling af vindmøller og solceller på land. Derfor bør den grønne omstilling bidrage til en positiv lokal udvikling, hvor lokalsamfund og naboer til de nye VE-anlæg inddrages i planlægningen helt fra start og kommunerne kompenseres i langt højere grad, end der lægges op til fra Christiansborg. I løbet af 2024 skal flere af elementerne i klimaaftalen vedtages af Folketinget. Landdistrikternes Fællesråd følger den politiske behandling tæt og fortsætter arbejdet med at sikre, at den grønne omstilling bidrager til en positiv udvikling i landdistrikterne.

Green New Deal: En grøn helhedsplan for landdistrikterne

Landdistrikternes Fællesråd samlede sine anbefalinger i klima-udspillet "Green New Deal", der blev

lanceret på årsmødet i maj 2023. Udover at opfordre til lokal inddragelse og bedre kompensationsordninger, opfordres der i udspillet til at sikre mulighed for lokalt medejerskab af VE-anlæg. Samtidig bør det ved etablering af nye VE-anlæg blive muligt at omplacere boliger i det åbne land, så indbyggertallet i landdistrikterne og det enkelte lokalsamfund kan fastholdes og at der skabes bedre boliger.

Grønnere boliger i landdistrikterne

Hvis det skal lykkes Danmark at blive uafhængig af Ruslands energikilder og leve op til Paris-aftalen og klimamålet om 70 pct. CO₂-reduktion i 2030, er der behov for at sætte mere skub i energirenovierung af den danske bygningsmasse. I samarbejde med Finans Danmark præsenterede vi i starten af året 13 forslag, som skal gøre boliger i

landdistrikterne grønnere. Blandt forslagene er indførelsen af et grønt håndværkerfradrag til energibesparende håndværksydelser i landdistrikterne, flere midler til nedrivning af faldefærdige huse og grønne screeninger af huse uden fjernvarme.

Energiudspil: Grønne og sunde boliger i hele landet

Landdistrikternes Fællesråd lancerede i august 2023 et fælles udspil med SYNERGI, Tekniq-arbejdsgiverne, Cevea og Dansk El-forbund om grønne og sunde boliger i hele landet. Bygningsdirektivet fra EU betyder, at der kommer endnu større fokus på samt behov for energirenovierung af landets boliger. Der er dog flere barrierer for energirenovierende tiltag i huse i landdistrikterne end i byerne. Derfor har vi blandt andet foreslået, at der skal ske en målretning af de eksisterende statslige tilskudspuljer til udskiftning af energikilde og målretning af midlerne i bygningsrenoveringspuljen. Der bør desuden være et grønt renoveringsfradrag målrettet bygninger, som er underlagt renoveringskrav, styrket rådgivning og information om mulighederne for energirenovierung. Landdistrikternes Fællesråd havde efter lanceringen af udspillet foretræde for boligudvalget sammen med SYNERGI, Cevea og Dansk El-forbund.

Input til landdistriktsudspillet

Regeringen kunne i slutningen af 2023 offentliggøre de indledende planer om et landdistriktsudspil, der forventes at udkomme i 2024. Som optakt til udspillet har vi løbende været i dialog med By-, Land- og Kirkeministeriet, ligesom vi har bidraget med 32 konkrete forslag,

som understøtter landdistriktsudvikling bredt på tværs af temaer som erhvervsudvikling, planlov, uddannelse, mobilitet med mere. Vi fortsætter den politiske dialog om landdistriktsudspillet og ser frem til regeringens bud på, hvordan vi kan skabe en bedre geografisk balance i Danmark gennem de politiske initiativer.

Uddannelse udenfor større byer

I 2023 kunne Uddannelses- og Forskningsministeriet annoncere godkendelsen af 19 nye uddannelsesudbud, hvoraf 9 var placeret udenfor de fire største byer. De nye uddannelser bidrager til at øge uddannelsessøgendes muligheder rundt i landet samt opkvalificere arbejdskraften lokalt. En undersøgelse udarbejdet af BUILD ved Aalborg Universitet viser, at for næsten 70 pct. af de unge, som flytter fra land- og yderkommuner, er den primære årsag til flytningen påbegyndt uddannelse og deres studies placering. Det er derfor afgørende med uddannelser, der er geografisk spredt og gerne mere end én uddannelse hvert sted, for at skabe både et uddannelses- og studiemiljø. Velfærdsuddannelser og erhvervsrettede uddannelser i hele landet kan med fordel være målrettet lokale styrkepositioner og tage hensyn til lokale og regionale behov. For en betydelig gruppe af unge, er det netop vigtigt, at de har adgang til relevante uddannelser tæt på deres hjem, fordi de gerne vil blive lokalt fremover, og ikke kan eller ønsker at flytte til de større byer for at studere.

Åbent brev: Kollektiv transport i landdistrikterne

Mange steder i landdistrikterne er det i dag ikke muligt at passe

Landdistrikternes Fællesråd vil i løbet af 2024 fortsat arbejde for at forbedre den kollektive transport i landdistrikterne ...

et arbejde eller uddannelse, hvis ikke man har en bil. Den kollektive transport er i løbet af året kun blevet mere udfordret. Stigende udgifter til busdrift for hver køreplan-time, passagertal, der stadig ikke er helt tilbage på niveau med før Covid-19, og ingen kompensation fra staten til kommuner og regioner, har betydet, at kommunerne og regionerne via trafikskaberne har været nødt til at nedlægge afgang og hele ruter og samtidig sætte billetprisen op. Landspolitikernes svar er, at vi venter på Transportministeriets nedsatte ekspertudvalg for kollektiv mobilitets anbefalinger, men de forventes først fremlagt i slutningen af 2024. Det kan vi ikke vente på.

Derfor gik Landdistrikternes Fællesråd sammen med Trafikskaberne, Ældresagen, Forbrugerrådet



Tænk, Danske Handicaporganisationer, DI Transport, IDA og Dansk Persontransport om et åbent brev til transportministeren med et opråb om, at politikerne er nødt til at finde en midlertidig finansiering af trafikselskabernes underskud, så vigtige busruter ikke lukker, mens venter på ekspertudvalget. Landdistrikternes Fællesråd vil i løbet af 2024 fortsat arbejde for at forbedre den kollektive transport i landdistrikterne og bidrage til, hvordan fremtidens mobilitet i landdistrikterne kan inddrage nye mobilitetsløsninger i en sammenhængende palette af løsninger lokalt.

Støtte til regionale lufthavne

I slutningen af 2023 landede en politisk aftale, der indebærer, at lufthavnene Midtjylland, Esbjerg, Sønderborg og Bornholm kan se frem til en økonomisk saltvandsindsprøjtning på næsten 50 mio. kr. årligt fra 2025. Støtten er et nyt fast tilskud, som gør, at man kan fastholde ruteflyvning og indenrigsflyvning regionalt. Det er helt afgørende for erhvervslivet, turismen, beskæftigelsen og befolkningen lokalt, at der er mulighed for at flyve indenrigs mellem landsdelene og hovedstaden. Det er især vigtigt i yderkommunerne, som flere steder ikke har et reelt alternativt for at kunne komme frem og tilbage samme dag uden indenrigsflyene. Der er desuden en politisk målsætning om, at indenrigsluftfarten skal gøres klimaneutral over de kommende år. For Fællesrådet er det vigtigt, at den grønne omstilling af indenrigsluftfarten kan ske på en måde, så indenrigslufthavnene opretholdes og fortsat binder Danmark bedre sammen og skaber et grønnere Danmark i geografisk balance.

Levende bymidter

Landdistrikternes Fællesråd har i flere år arbejdet målrettet med at forbedre vilkårene for levende bymidter, bl.a. gennem Partnerskabet for Levende Bymidter, der tilbage i 2021 præsenterede sine anbefalinger til at understøtte levende bymidter. I slutningen af 2023 fremsatte ministeren for landdistrikter lovforslag om forsøgsordningen for frie bymidter, hvor 14 udvalgte byer fritages fra en række love og regler med henblik på at fjerne barrierer for den lokale udvikling. Byerne i forsøgsordningen får bl.a. mulighed for at yde tilskud til erhvervsdrivende, der vil leje sig ind i de tomme lokaler for at understøtte det lokale erhvervsliv. Landdistrikternes Fællesråd kommer til at følge forsøgsordningen tæt og ser frem til, at forsøgsordningen kan vise potentialet ved at sætte bymidter fri. Desuden vil Fællesrådet i 2024 fortsætte arbejdet med levende bymidter gennem et udspil om detailhandlens betydning for livet i både landsbyer og centerbyer.

Vejafgift for lastbiler

I 2023 blev der vedtaget en vejafgift for lastbiler. Afgiften vil gælde fra 2025 og betyder, at lastbiler fremover skal betale omkring 1,3 kr. per kørt kilometer. Landdistrikternes Fællesråd har kritiseret afgiften for at gøre det dyrere og mere besværligt at drive virksomhed i yderområder, både transportvirksomhed, men også transportkrævende virksomhed, som har behov for at få fragtet råvarer og færdigvarer med mere. Afgiften giver således en økonomisk fordel til at virksomheder og erhvervsdrivende skal flytte deres aktiviteter til større byer eller tættere på transport-

centre samt knudepunkterne på motorvejssystemet. Fællesrådet vil fortsat arbejde for at finde en mere lempelig model for land- og yderkommuner, der kan holde hånden under lokale arbejdspladser. Det kunne være ved en lavere kilometerafgift i yderområder, tilskud til el-lastbiler og en fuldt udbygget ladeinfrastruktur til el-lastbiler.

Landdistrikterne på finanslovsaftalen

I november 2023 blev finanslovsaftalen for 2024 fremlagt med bred opbakning fra partierne. Foruden regeringen indgår aftalepartierne i form af Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, De Konservative, De Radikale, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige. Aftalen indeholder et helt afsnit med gode landdistriktsinitiativer, som Landdistrikternes Fællesråd har kæmpet for. Heriblandt fastholdelse af helt essentielle midler målrettet ungdomsuddannelsesinstitutioner og voksenuddannelser i landdistrikterne, midler til akutberedskaber, der skal dække lægebiler og præ-hospitale initiativer, som regionerne forinden havde reduceret, fastholdelse af midler til landsby og byfornyelse, som ellers var blevet beskåret, samt midler til en række andre mindre initiativer målrettet landdistrikterne. På finansloven blev Landdistrikternes Fællesråd desuden bevilliget 0,5 mio. kr., som kan bidrage til organisationens arbejde med at belyse landdistrikternes udviklingsvilkår og informere om udviklingsmulighederne udenfor de største byer.

Højere befordringsfradrag i yderkommuner

Privatbilismen er fortsat uundværlig for mange menneskers mobilitet uden for de større byer. Af den årsag har Landdistrikternes Fællesråd gentagne gange opfordret til, at der skulle afsættes flere midler til det forhøjede befordringsfradrag i yderkommuner. Det var derfor glædeligt, at der på finanslovsaftalen for 2024 blev afsat 100 mio. kr. årligt de næste fire år til et forhøjet befordringsfradrag i yderkommunerne. Der er nu mulighed for, at det forhøjede befordringsfradrag, som gælder ud over de første 120 km til/fra arbejde pr dag, kan sættes op. Det bør dog først ske efter, at ministeriet har givet antallet af yderkommuner, der er inkluderet i ordningen, et servicetjek, så alle de relevante kommuner er med. Her kan man nemlig undres over, at nogle kommuner ikke er med i ordningen.

UDPLUK AF LANDDISTRIKTSINITIATIVER PÅ FINANSLOVEN 2024

- **Øget befordringsfradrag i en række yderkommuner:**
100 mio. kr. årligt i 2024-2027
- **Indførelsen af et “fuldt landevejsprincip”:**
51,9 mio. kr. årligt i 2024-2027
- **Landsby- og byfornyelse:**
100 mio. kr. i 2024 (faldende til 80 mio. kr. årligt i 2025-2027)
- **Akutberedskaber og præhospitale initiativer i yderområder:**
50 mio. kr. i 2024 (stigende til 75 mio. kr. i 2025-2027)
- **Uddannelser i landdistrikterne, herunder finansiering af det midlertidige udkantstilskud:**
31,5 mio. kr. i 2024
- **Etårig pulje til mindre initiativer, herunder i landdistrikterne:**
82 mio. kr.



Landevejsprincippet

De høje færgepriser er en betalingsring omkring øerne og hæmmer dermed vækst og udvikling. Derfor har Landdistrikternes Fællesråd i en årrække sammen med Sammenlutningen af Danske Småøer og ø-kommunerne Læsø, Samsø, Ærø, Fanø og Langeland arbejdet for at skabe politisk flertal for at indføre trafikalt ligestilling i form af et landevejsprincip. Landevejsprincippet er et trafikpolitisk princip, der indebærer, at det skal koste det samme at sejle med færge som at køre en tilsvarende strækning i bil på landevejen. Der er siden 2015 på baggrund af finanslovsbevillinger kommet takstnedsættelser på bestemte tidspunkter af året, men i 2023 gav flere års indsats pote, og landevejsprincippet kom på finansloven. Der er afsat 204 mio. kr. til det fulde landevejsprincip over en fireårig periode fra 2024-2027. Vi ønsker i forlængelse af beslutningen en opdateret beregning på, om det fulde landevejsprincip nu også opnås med det afsatte beløb.

Bredbåndspulje

Landdistrikternes Fællesråd har i 2023 kontinuerligt fremhævet vigtigheden af at fastholde og styrke bredbåndspuljen, der siden 2016 har været med til at sikre adgang til hurtigt internet i hele landet. Denne gang måtte vi ikke kæmpe for at få puljen ind i den endelige finanslov, som vi plejer, men vi havde håbet på at kunne fastholde niveauet i finansloven fra de tidligere år. Desværre blev puljen beskåret til kr. 50 mio. i 2024. I 2023 blev der givet tilsagn om tilskud til i alt 1.706 adresser fra den ordinære ordning, og derudover har 291 adresser fået tilskud fra den særlige ordning for enkeltstående adresser. Sammenlagt har 1.997



adresser fået tilskud. Det er positivt, at alle der levede op til betingelserne har fået tilskud, dog rammer bredbåndspuljen fortsat skævt og Region Hovedstaden er fortsat den region, hvor der er størst tilskud pr. adresse. Landdistrikternes Fællesråd har løbende møder med tele- og digitaliseringsordførere for at fremhæve vigtigheden af, at bredbåndspuljen er målrettet land- og yderområderne, hvor der er længst mellem husene og hvor der er markeds-svigt - ikke blot dér, hvor der er konkurrencesvigt. Landdistrikternes Fællesråd foreslår bl.a. en ny pointmodel, som stiller adresser i landzone i land- og yderkommuner bedre end adresser i byzone, samt at minimumskravet for udbydernes egenbetaling hæves til 20.000 kr. pr. adresse.

Udkantstilskud til mindre udkantsgymnasier

I forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 2024 så udkantstilskuddet ud til at forsvinde. Landdistrikternes Fællesråd har kæmpet hårdt for at mindre ungdoms- og voksenuddannelser i yderområderne ikke kom til at miste det forhøjede udkantstilskud. I værste fald ville det betyde lukninger af uddannelsesinstitutioner flere steder, hvilket kan få store negative konsekvenser for et område. Landdistrikternes Fællesråd mødtes med Børne- og Undervisningsministeren for at gøre det klart, at det er nødvendigt at sikre bedre økonomiske rammer for gymnasier- og erhvervsuddannelser i yderområder, i første omgang via fastholdelse af det midlertidige udkantstilskud, indtil en ny taksa-meter-reform bliver gennemført. Heldigvis lykkedes det at fastholde de seneste års midler på finanslo-

ven 2024, men det var efter stor kamp, og på finansloven 2024-2027 er der nu afsat 31,5 mio. kr. til ungdomsuddannelser og voksenuddannelser til bl.a. at dække det midlertidige udkantstilskud. Sideløbende med økonomi, så har vi udtrykt bekymring for at et forestående karakterkrav til gymnasiet vil gå hårdt ud over de små gymnasier i landdistrikterne.

Landdistriktsbarometer 2023

For tredje gang udgav Landdistrikternes Fællesråd og Landbrug & Fødevarer det årlige Landdistriktsbarometer, der måler holdningerne blandt danskere bosat i land og by. Undersøgelsen blev gennemført af analyseinstituttet Epinion. En af hovedpointerne fra det seneste landdistriktsbarometer er, at hver tredje dansker bosat i landdistrikterne oplever, at adgangen til sundhedstilbud er gået tilbage over de seneste 10 år, hvilket er markant flere end i byerne. Barometeret tog også temperaturen på den grønne omstilling og VE-udvikling. Her viste tallene, at et flertal i landdistrikterne ønsker økonomisk kompensati-on for solcelle- og vindmølleprojekter. Endelig viste barometret også, at der generelt er opbakning til dansk landbrug og fødevarerhvervet på tværs af befolkningen i land og by. Med landdistriktsbarometeret lykkedes det de to organisationer at sætte fokus på, hvad der fremkalder panderynker mellem land og by, både mediemæssigt og politisk.

Inflationshjælp

Regeringen og et bredt flertal af Folketingets partier præsenterede i starten af februar 2023, mens der stadig var dønninger efter de meget høje energipriser, en politisk

I Landdistrikternes Fællesråd glæder vi os over at have en stor tilslutning af Lokale Aktionsgrupper (LAG) og Lokale Aktionsgrupper i Fiskeriområder (FLAG), der yder et vigtigt bidrag til at skabe vækst i landdistrikter og fiskeriområder.

aftale om inflationshjælp til borgere og virksomheder. Landdistrikternes Fællesråd bød håndsrækningen velkommen, selv om aftalen med fordel kunne være kommet tidligere. Fællesrådet roste flere elementer af aftalen, som inkluderede økonomisk støtte til små dagligvarebutikker og omstillingsstøtte til grønnere energiløsninger. Desuden udskød aftalen betalingsfrister for virksomheder, og der blev afsat 200 mio. kr. til afkoblingsordning og fjernvarmepuljen. Landdistrikternes Fællesråd savnede dog fokus på de landsbyer, hvor det ikke er en mulighed at blive koblet på fjernvarmenettet. Fællesrådet var også skeptisk over, at der ikke var en hjælpende hånd til foreningsliv og civilsamfundsorganisationer, der også oplevede et stort økonomisk pres som følge af de høje energipriser. Landdistrikternes Fællesråd har tidligere foreslået en lånepulje til civilsamfundets selvejende institutioner såsom friskoler, efterskoler og højskoler, samt en økonomisk håndsrækning til forsamlingshusene.

Særtilskudspuljen

I disse år er økonomien i særligt ø-, land- og yderkommuner hårdt presset. Derfor har Landdistrikternes Fællesråd gentagne gange kritiseret den seneste reform af tilskuds- og udligningssystemet fra 2020, der desværre har vist sig at have store mangler ift. at kompensere for sociale og geografiske skævheder mellem land og by. Dette var også en del af budskabet i det fælles debatindlæg, som Landdistrikternes Fællesråd skrev med 25 borgmestre, hvor man også argumenterede for at særtilskudspuljen skulle hæves til 1 mia. kr. I økonomiaftalen mellem Kommunernes Landsforening (KL) og regeringen, der fastsætter kommunernes økonomiske rammer for 2024, blev særtilskudspuljen hævet til i alt 734 mio. kr., hvilket Fællesrådet anser som et skridt i den rigtige retning. Der er dog fortsat behov for at sikre bedre økonomiske rammer, hvis de mest udsatte kommuner skal kunne opretholde deres borgernære kernevelfærd og deres decentrale servicefunktioner som skoler, daginstitutioner og plejehjem på et ordentligt niveau.

Ny aftale for demokratiske virksomheder

I december 2023 blev der indgået en bred politisk aftale mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Nye Borgerlige, Alternativet og Dansk Folkeparti om bedre vilkår for demokratiske virksomheder. Med aftalen ønsker man at styrke forholdene og øge kendskabet til demokratiske virksomheder. Landdistrikternes Fællesråd er glade for aftalen, da det nu bliver nemmere for medarbejdere at

overtage og drive virksomheder videre medarbejderejet og det gøres nemmere at opnå finansiering til disse virksomheder. Dette har stor betydning for erhvervslivet i landdistrikterne.

Ny filmaftale

I november indgik regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet en ny filmaftale for 2024-2027. Aftalen betyder, at der afsættes 54 mio. kr. årligt de næste fire år til de regionale filmfonde FilmFyn og Den Vestdanske Filmpulje. Det er meget positivt for landdistrikterne, da de regionale filmfonde både leverer arbejdspladser, omsætning, lokale fortællinger og regional stolthed til landdistrikterne.

En ny postaftale

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre, Alternativet og Nye Borgerlige blev i juni 2023 enige om en ny postaftale. Med aftalen sættes postmarkedet frit, og befordringspligten, hvor staten har skulle sikre udbringning af breve og pakker i hele landet, ophører. Umiddelbart kunne man frygte, at det ville gå ud over landdistrikterne. Landdistrikternes Fællesråd har fulgt forløbet op til postaftalen tæt og har kæmpet for, at det ikke kom til at betyde, at det bliver sværere at modtage post i landdistrikterne. En af kritikpunkterne fra Fællesrådets side er, at vi løbende skal have valide tal på, om alle borgere og virksomheder modtager deres post og til en enslydende pris uanset geografi, samt at post-aktørerne er



landsdækkende og at postkassen, medmindre man af helbredsmæssige årsager bliver fritaget for kravet, fremover skal placeres længere væk fra boligen end de nuværende 50 meter. Det er konkrete serviceforringelser for landdistrikter og sommerhusområder. Landdistrikternes Fællesråd kæmper fortsat for, at det ikke skal give serviceforringelser i landdistrikterne og har blandt andet sammen med Danske Medier, Grakom, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter og Civilsamfundets Brancheorganisation sendt et fælles brev til Folketingets postordførere, samt indsendt vores hørings svar med en række bemærkninger.

LAG/FLAG

I Landdistrikternes Fællesråd glæder vi os over at have en stor tilslutning af Lokale Aktionsgrupper (LAG) og Lokale Aktionsgrupper i Fiskeriområder (FLAG), der yder et vigtigt bidrag til at skabe vækst i landdistrikter og fiskeriområ-

der. I 2023 har Landdistrikternes Fællesråd arbejdet med at fremme LAG- og FLAG'erne i flere sammenhænge. Med en plads i Indstillingsudvalget har vi bidraget med input til udarbejdelsen af de lokale aktionsgruppers udviklingsstrategier frem til 2027. På LAG-kick-off konferencen i maj deltog formand Steffen Damsgaard i en paneldebat om LAG'ernes betydning for den fremtidige udvikling af landdistrikterne. Dertil har vi i 2023 sendt hørings svar til bekendtgørelse om LAG-tilskud til projekter, hvor vi udtrykte bekymring for, at ændringerne i bekendtgørelsen kan medføre lange sagsbehandlingstider på projekter, som modtager LAG-tilskud.

Ugeavis pulje

Landdistrikternes Fællesråd har længe understreget behovet for at styrke det nære og lokale medieperspektiv – både i de lokale og regionale nyhedsmedier samt den lokale og regionale film- og tv-produktion.

Derfor havde Fællesrådet rosende ord til finanslovsaftalen for 2023, hvor der i april blev afsat midler til en pulje til ugeaviserne. Ugeaviserne, som også er lokalaviser, er med til at sikre, at den demokratiske samtale holdes i live i hele landet, og vi bør også i fremtiden holde hånden under de lokalt forankrede ugeaviser.

Definition af en iværksætter

Som optakt til iværksætterforhandlingerne har vi sammen med SMVDanmark sat fokus på, hvorfor vi ikke bør opdele iværksættere i et A- og B-hold. For i regeringsgrundlaget står der, at man overvejer at definere, hvad en ”rigtig” iværksætter er. Men denne tilgang kan faktisk underminere konkurrencevilkårene og udelukke mange dygtige iværksættere fra at få del i vigtige udviklingsmidler, som kan være startskuddet til næste vækststrejse. Derfor har vi brug for en bred forståelse af iværksætter, der omfavner både de progressive iværksættere og de vigtige, lokalt funderede iværksættere, der skaber arbejdspladser og innovation rundt om i hele landet. Skulle man desuden gøre noget for iværksættere i hele Danmark, kunne man allokere puljer eller fradrag for at starte og udvikle virksomheder i bestemte postnumre i landet. Eller understøtte fysiske cowork-miljøer eller micro-iværksætttermiljøer Det vil understøtte en udvikling, der kan bidrage til sammenhængskraften mellem land og by, for det kan ofte være svært at starte som iværksætter i landdistrikterne. Til gengæld har iværksætterne i landdistrikterne generelt en større overlevelsesevne efter de første 5 år, hvilket viser en stor levedygtighed, når først man er kommet i gang. ●

PROJEKTER OG ARRANGEMENTER

For at styrke udviklingen i landdistrikterne deltager Landdistrikternes Fællesråd i samarbejde med organisationer, kommuner og lokalsamfund i konkrete projekter og tværgående indsatser, der fremmer beskæftigelse, erhvervsudvikling samt lokale kultur- og fritidsaktiviteter i landdistrikterne.

Grøn Boligrotation i Landdistrikterne

I mange landsbyer stiger andelen af seniorer, hvilket skaber en mangel på seniorenede boliger. Dette resulterer i, at seniorer bliver boende i deres store boliger, selv om de gerne ville flytte i noget mindre og mere seniorvenligt. Samtidig står unge og børnefamilier som potentielle tilflyttere, og mangler de store boliger og parcelhuse som seniorerne bor i. Det forhindrer dem i at finde en bolig, der passer til dem. Sideløbende kræver seniorernes boliger ofte stor vedligeholdelse og energioptimering. Dermed går boligrotationen i stå, og det hæmmer udviklingen i landsbyerne.

For at imødegå udfordringerne skabte Landdistrikternes Fællesråd og vores medlem Forenet Kredit i 2023 projekt "Grøn Boligrotation i

Landdistrikterne". Projektet satte fokus på udfordringer og muligheder for at fremme boligrotationen i landsbyerne med fokus på at forbedre boligernes energiprofil, skabe flere senior-egnede boliger og frigøre seniorernes fraflyttede store boliger til nye familier. Målet er at sikre, at landsbyernes grønne profil forbedres og der skubbes til den lokale udvikling og den svære fysiske boligrotation understøttes.

I projektet deltog tre pilotlandsbyer; Givskud i Vejle Kommune, Asaa i Brønderslev Kommune og Ejby i Lejre Kommune, som har bidraget til at målrette viden til andre landsbyer, der drømmer om at skabe en borgerdrevet, grøn boligrotation.

Resultatet af projektet består af fem udgivelser: En publikation med konkrete anbefalinger til centrale

aktører, en vejledningspublikation til landsbyer og kommuner, samt guides til de tre pilotlandsbyer, som alle kan findes på www.landdistrikterne.dk.

Forsøgsordningen for frilandsbyer og fri-øer

I løbet af første halvår i 2023 behandlede Landdistrikternes Fællesråd de endelige ansøgninger fra landsbyer og småøer, der var interesserede i at blive en del af forsøgsordningen for frilandsbyer og -øer.

Det var først i 2024, efter lang ventetid, at forligskredsen bag aftalen og Landdistriktsministeren traf en beslutning, som desværre ikke var godt nyt for de landsbyer og øer, som berettiget havde sat forventningen højt til at blive fri-landsby og fri-ø.

Forsøgsordningen blev oprindeligt indgået på baggrund af den politiske aftale "Mere liv i bymidter og landdistrikter" fra november 2021. I 2022 blev Landdistrikternes Fællesråd af det daværende Bolig- & Planstyrelsen tildelt opgaven med at screene og modne de ansøgende landsbyer og øer. Derved understøttede og spærrede Landdistrikternes Fællesråd, assisteret af Sammenslutningen af Danske Småøer, de 39 ansøger-landsbyerne og ansøger-småøerne med henblik på kvalificering af deres forsøgsprojekter.

Ud af disse indgav 25 kandidater ved nytåret 2022 deres endelige ansøgninger om at komme i betragtning. På de mange lokalsamfunds forsøgs-ønskeseddel stod fritagelse fra blandt andet Planloven, Naturbeskyttelsesloven, Bygningsreglementet og Varmeforsyningsloven. Alt sammen lovgivning og regelsæt, der har forhindret udviklingen af fx tidssvarende boliger, erhverv og grønne energifællesskaber.

I samarbejde med Sammenslutningen af Danske Småøer vurderede Fællesrådet kandidaterne og indstillede 17 landsbyer og småøer til forsøgsordningen. Efterfølgende valgte forligskredsen bag den politiske aftale om "Mere liv i bymidter og landdistrikter" at prioritere de 17 landsbyer og øer til at deltage i Frilandsby-ordningen, hvor der i starten kun var lagt op til 10 landsbyer og småøer.

Af rapporteringen og indstillingen blev endeligt overdraget til By, Land og Kirkeministeriet 1. maj 2023 med henblik på politisk beslutningstagen og videre proces.

Lejeboliger på landet

Efterspørgslen efter lejeboliger på landet er stor. Det viste den overvældende interesse fra landsbyborgere, boligselskabsfunktionærer og kommunefolk, da Landdistrikternes Fællesråd formidlede resultaterne fra Projekt "Lejeboliger på landet" på en afslutningskonference i første kvartal af 2023.

Behovet er stort, for mange landsbyborgere vil gerne flytte til en mindre lejebolig, når børnene flytter hjemmefra. Men generelt er der for få risikovillige investorer, der vil bygge boliger i landdistrikterne, og det medfører mangel på lejeboliger. Det betyder igen, at folk ofte bliver boende og har svært ved at overkomme, vedligeholde og energirenovere deres alt for store boliger.

Heldigvis er der lys forude, så der kan komme flere lejeboliger på landet. Projektet har udviklet nye

muligheder for både kommuner og landsbyer. De findes i et digitalt inspirationskatalog på www.landdistrikterne.dk

Projektet er bevilget af By-, Land og Kirkeministeriets Landdistriktpulje og gennemført i et samarbejde mellem Landdistrikternes Fællesråd og det sociale arkitektfirma Hele Landet.

Projektet dannede inspiration til det efterfølgende projekt, Grøn Boligrotation i landdistrikterne.

Generelt er der for få risikovillige investorer, der vil bygge boliger i landdistrikterne, og det medfører mangel på lejeboliger.



Sundhedslandsbyer

I 2023 startede vi projekt Sundhedslandsbyer, der er et partnerskab mellem Landdistrikternes Fællesråd, Region Syddanmark, Region Nordjylland og Region Sjælland. Projektet er støttet af Nordea-fonden med 3.375.000 kr. samt en medfinansiering fra de tre regioner.

Gennem pilotprojekter i seks landsbyer (Nysted i Guldborgsund Kommune, Bisserup i Slagelse Kommune, Bagenkop i Langeland Kommune, Ommel i Ærø Kommune, Nørager i Rebild Kommune og Asaa i Brønderslev Kommune) skal nye initiativer udvikles og afprøves for at modvirke den sociale og geografiske ulighed i sundhed.

Et nyt og stort forskningsprojekt fra Aarhus Universitet og Danske Regioner peger på en stor social og geografisk ulighed i sundhed. Faktisk viser tallene, at tre af de seks deltagende landsbyer i projekt Sundhedslandsbyer er placeret i de hårdest ramte sogne, hvor beboerne har højere risiko for at dø tidligt, inden de bliver 75 år og samtidig også går sjældnere til læge end gennemsnittet.

Det vil de seks landsbyer forsøge at rette op på. Byerne skal gennem vejledning fra Landdistrikternes Fællesråd bygge oven på deres i forvejen stærke fællesskabskultur. De skal lokalt fremme fællesskabet for alle borgere og styrke de sociale relationer, som man fra forskningen

ved giver et bedre fysisk, psykisk og mentalt helbred.

Samtidig skal landsbyerne hjælpes til at række ud til de fagprofessionelle. De er vigtige som vejvisere til fællesskaber fx den praktiserende læge, den kommunale samværskordinator eller projektlederen indenfor sundhedsfremme, men også private såsom frisøren, fodplejeren og apotekspersonalet har en betydning for den enkelte borgers arbejde med egen sundhed.

Projektet løber frem til februar 2026.

Netværk for landdistriktskoordinatorer

I samarbejde med Kommunernes Landsforening (KL) driver Landdistrikternes Fællesråd et netværk for kommunernes landdistriktskoordinatorer eller andre kommunale medarbejdere, der arbejder med landdistriktsudvikling. Netværket skal give medlemmerne mulighed for at få ny viden, tilegne sig nye kompetencer og opbygge et netværk til ansatte i andre kommuner samt andre aktører, der har landdistriktsudvikling som omdrejningspunkt i deres arbejde.

I 2023 har der været fokus på vedvarende energi og lokal forankring, LAG-midler og Landdistriktspuljen, synliggørelse af lokalsamfund, civilsamfundets betydning for udviklingen i landdistrikterne og arbejdet med sociale indsatser i landdistrikterne. Værtskommunerne har i 2023 været Aabenraa Kommune, Nordfyns Kommune og Aalborg Kommune.

Webinarer

I det seneste år har Landdistrikternes Fællesråd afholdt fem webinarer, hvilket er en stigning sammenlignet med tidligere år.

Det første webinar markerede lanceringen af projekt "Lejeboliger på landet", som var et samarbejde med virksomheden Hele Landet - Sociale Arkitekter.

På det efterfølgende webinar præsenterede vi vores nyetablerede Landsbynetværk, hvor vi drøftede helhedsplaner for landsbyer, fællesskaber som en form for medicin og etableringen af energifællesskaber.

Det udgjorde startskuddet for vores samarbejde med Region Midtjylland, hvor vi i løbet af sensommeren og efteråret afholdt yderligere tre webinarer med fokus på emner som: "Hvordan sikrer vi lokalt vand i fremtiden?", "Nye veje i landdistrikterne?" og "Fællesskabsorienterede boformer".

Alle vores webinarer blev mødt med stor opbakning og deltagelse fra mellem 60-110 landsbyborgere, centrale aktører og kommunalt ansatte. Du kan finde optagelser af webinarerne på vores hjemmeside.

Analyse af tilflytterboliger

I 2023 færdiggjorde Landdistrikternes Fællesråd en undersøgelse af tilflytterboliger i Danmark. Undersøgelsen blev udarbejdet på baggrund af en rundspørge blandt vores medlemskommuner. Formålet med den nærværende undersøgelse var at afsøge, hvor mange tilflytterboliger, der findes i Danmark, og hvilke former for tilflytterboliger, der findes i Danmark, samt hvilke udfordringer, der eventuelt måtte være i forbindelse med opstart og drift af tilflytterboligerne.

Undersøgelsens interviews viste, at der generelt er stor tilfredshed med tilflytterboligerne. Dog kan der i forbindelse med etablering af tilflytterboligerne være problemer med at finde finansiering til projekterne. Dertil oplever nogle af de frivillige, at tilflytterboligen mister lidt af sin tiltrækningskraft, fordi det kan være vanskeligt for lejere at finde fast bolig i området efterfølgende. Det overvejes at udarbejde en mere dybdegående opfølgning indenfor de næste par år.





Landdistriktsforskningens dag 2023

På vegne af Videncenter for Landdistrikter og i samarbejde med Region Midtjylland og Randers Kommune inviterede Landdistrikternes Fællesråd den 1. november 2023 endnu en gang til Landdistriktsforskningens Dag. Denne gang i Cepheus Park i Randers. Omdrejningspunktet for dagen var spørgsmålet: Hvordan sikrer vi, at den grønne omstilling og kampen om arealerne skaber udvikling i landdistrikterne?

Dagen bød bl.a. på flere spændende oplæg fra forskere og praktikere, heriblandt Simon Lex, forsker i borgerinddragelse ved Københavns Universitet; Finn Arler, professor

emeritus ved Aalborg Universitet om prioritering af fremtidens arealanvendelse; Hilma Salonen, research fellow ved NordRegio om muligheder og udfordringer ved den grønne omstilling i Norden; Eva Sørensen, professor ved institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på RUC om samskabelse i den grønne omstilling; Søren Møller, tidligere formand for Collective Impact om multifunktionel jordfordeling og Jørgen Jørgensen, projektleder i Viborg Kommune om landskabsstrategien for Nørreådal.

Landsbynetværket

I første halvdel af 2023 lancerede Landdistrikternes Fællesråd et nyt initiativ: Landsbynetværket. Formålet er at styrke videndelingen

mellem landsbyer for at fremme udviklingen i landdistrikterne. Netværket tilbyder landsbyernes frivillige inspiration og mulighed for at lære af hinandens erfaringer.

Et centralt element i netværket er facebookgruppen Landsbynetværket, hvor medlemmerne deler viden indenfor en bred vifte af områder relateret til landsbyudvikling, såsom energifællesskaber og tilflytterboliger. Medlemmer kan både bidrage med deres ekspertise og lære nyt fra andre. Derudover har Landdistrikternes Fællesråd sammen med Region Midtjylland stået for fire webinarer om landdistriktsudvikling, hvor nogle af emnerne har været fællesskabsorienteret boformer, fremtidens rene drikkevand og mobilitet.

Interesserede kan blive medlem af landsbynetværket ved at deltage i Facebook-gruppen Landsbynetværket, der fungerer som platformen for videndeling og sparring samt for lancering af fremtidige arrangementer.

Partnerskab for Dansk Ø-turisme

Partnerskabet for Dansk Ø-turisme har til formål at styrke opmærksomheden omkring de danske øer for derigennem at fremme forudsætningerne for turisme, vækst og udvikling. Partnerskabet fungerer også som sparringspartner for udviklingen af Ø-PAS brandet. Partnerskabet består af Landdistrikternes Fællesråd, De Samvirkende Købmænd, Danske Rederier, Sammenslutningen af Danske Småøer, Færgesekretariatet, FOOD Organisation of Denmark og Danske Destinationer og mødes flere gange årligt og drøfter retningen for aktiviteterne i det kommende år.



Ø-PAS®

De danske øers evne til at brande sig selv har afgørende betydning for ø-turismen – og heraf også bosætning og erhvervsaktivitet. Via Ø-PAS® har tusindvis af danskere i årets løb fået øjnene op for de danske øer som rejsedestination og udflugtsmål – og det har skabt stor travlhed på øerne i højsæson og ”skuldærsæsoner”. Ø-PAS rummer 40 små og store øer i Danmark.

Siden 2018 har Ø-PAS® og de dertilhørende digitale platforme, www.oepas.dk, samt på Facebook (Øhop med Ø-PAS) og Instagram (Øhop med Ø-pas) hørt til i regi af Landdistrikternes Fællesråd, som har lavet gode samarbejder med blandt andet Ø-hopperne (Oehopperne på Instagram), som har lavet konkurrencer i årets løb, og lavet ”ø-take-overs” af profilerne på sociale medier, samt Partnerskab for Dansk Ø-turisme. Dette samarbejde har fortsat gennem hele 2023.

Ud over det Danske Ø-PAS, er der også en tysk/engelsk udgave af Ø-PAS.

Årets Ø

Prisen som Årets Ø bliver uddelt af Forenet Kredit, Landdistrikternes Fællesråd og Sammenslutningen af Danske Småøer. Med prisen ønsker partnerskabet at fejre lokalsamfundene på de små øer, støtte udviklingen og øge kendskabet til øerne i Danmark. Prisen blev uddelt første gang i 2020. I 2023 var temaet for Årets Ø ”Udvikling af øen gennem lokale ressourcer”.

Vinderen blev Omø, som imponerede med deres forbilledlige fighterånd og fællesskab, der har reddet både øens kyster, skole, købmand og færgedrift.

De øvrige nominerede til Årets Ø 2023 var Fur og Hjarnø. Hovedprisen i Årets Ø er på 50.000 kr., mens 2. og 3. pladsen modtager 25.000 kr. Alle danske øer uden fast broforbindelse har mulighed for at ansøge om at vinde titlen som Årets Ø, der uddeles igen i 2024.

Videncenter for Landdistrikter

Videncenter for Landdistrikter har til formål at formidle viden, give bedre overblik over rapporter og skabe grobund for mere videndeling mellem forskere og praktikere inden for landdistriktsområdet. Videncenter for Landdistrikter administrerer Vidensbanken, som kan findes på www.landdistrikterne.dk, som opdateres løbende og er stedet, hvor interesserede kan finde information og ny forskning på landdistriktsområdet.

Videncenter for Landdistrikter blev etableret i 2019 for at knytte tætte bånd med og mellem forsknings- og vidensinstitutioner, og personificeres af et Advisory Board med repræsentanter fra Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet, Center for Regional- og Turismeforskning, Center for Forskning i Regional Dynamik og Ulighed ved Aalborg Universitet, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning ved Københavns Universitet, Danmarks Statistik, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Nordregio – det førende nordiske vidensinstitution, og VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, som mødes 2-3 gange om året.

Videncenter for Landdistrikters Advisory Board bidrager også til programmet for Landdistriktsforskningens Dag.

Alliancen mod social ulighed i sundhed

Landdistrikternes Fællesråd har sammen med 107 aktører deltaget i Alliancen mod social ulighed i sundhed. Alliancen har en fælles vision om sammen at bidrage til at nedbringe de sundhedsmæssige konsekvenser af ulighed for borgere og patienter - uanset social baggrund og position. Arbejdet i Alliancen ophørte med udgangen af 2023. Den endte bl.a. ud med seks anbefalinger, heriblandt en anbefaling om at målrette og tilpasse sundhedsindsatser til den enkelte borgers behov og tage udgangspunkt i den lokale population samt at arbejde med at fremme sundhed og lighed indenfor og på tværs af sektorumråder.

Den grønne vækstmotor (Google)

Landdistrikternes Fællesråd skød Den Grønne Vækstmotor i gang med et brag af et event på Brøndby Stadion i maj 2023 sammen med Google, Danmarks Eksport - og Investeringsfond, Mandag Morgen, DISIE og Erhvervshus Midtjylland.

Den Grønne Vækstmotor er et 6 ugers undervisningsprogram, hvis formål er at give små virksomheder kompetencer til at drive den dobbelte omstilling i form af både digitalisering og grøn omstilling. 50 udvalgte danske virksomheder var med i undervisningsprogrammet og har fået redskaber til at navigere deres digitale og bæredygtige indsatser samtidig med, at de har fundet frem til deres digitale og grønne potentiale.

Ungerådet og medier

I samarbejde med DR og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) har Landdistrikternes Fællesråd etableret et ungeråd, der i 2023 skulle tilvejebringe anbefalinger til, hvordan public service fremtidssikres både lokalt og nationalt. Ungerådet bestod af 12 udvalgte unge i alderen 18 til 28, der repræsenterede et bredt udsnit af børne- og ungdomsorganisationer. Ungerådet mødtes flere gange i løbet af foråret 2023 med henblik på at drøfte udviklingen, ungdommens behov for public service og fremtidens muligheder. Det kom der en række anbefalinger ud af, som blev præsenteret på en ungekonference i sommeren 2023, hvor unge, repræsentanter fra mediebranchen og politiske aktører var inviteret til et kig ind i ungdommens ønsker.

Landdistrikternes Fællesråd lagde i forbindelse med lancering af anbefalingerne vægt på, at lokalt forankret public service-indhold kan være med til at øge lokalkendskabet og sikre, at de unge føler sig inddraget og anerkendt i mediebilledet. Desuden kan public service bygge bro mellem unge på landet og i byerne, hvilket ungerådet også påpegede i sine anbefalinger.

Folkemødet 2023

Folkemødet i Allinge på Bornholm er en vigtig begivenhed for Landdistrikternes Fællesråd og en anledning til at skabe opmærksomhed om vores politiske budskaber og indsatser, såvel som de samfundsmæssige udfordringer og muligheder for landdistrikterne. I 2023 var der flere end 100.000 deltagere på Folkemødet.

Dagene på Bornholm er desuden en mulighed for at styrke vores netværk til medlemmer og samarbejdspartnere, både før, under og efter debatterne. Derfor var vi også med på Folkemødet i 2023, hvor primært formand Steffen Damsgaard deltog i en masse debatter og arrangementer og bidrog til at sætte fokus på, hvordan vi skaber et land i bedre geografisk balance.

Klimafolkemødet Middelfart

Landdistrikternes Fællesråd deltog i Klimafolkemødet 2023 i Middelfart, hvor 34.000 mennesker lagde vejen forbi. Der var mange spændende debatter om klima og grøn omstilling. Næstformand Marcel Meijer deltog i en debat om potentialer og udfordringer ved det kommende bygningsdirektiv sammen med bl.a. Bendt Bendtsen, formand for SYNERGI.

Internationale netværk

I 2023 har vi siddet med i en række internationale netværk, hvor vi bl.a. kan fremhæve Hela Norden Ska Leva, hvor vi deltog i generalforsamlingen og har bidraget til arbejdet med at knytte stærkere bånd i det nordiske samarbejde. Vi har desuden været en del af European Rural Community Alliance (ERCA), der er et netværk for landdistriktsorganisationer. Her deltog vi ligeledes i generalforsamlingen og deltager i indsatsen med at erfaringsudveksle samt styrke de internationale forbindelser.

Mål og resultatplan

Landdistrikternes Fællesråd har et fast samarbejde med By-, Land- og Kirkeministeriet i form af en mål- og resultatplan, der i 2023 hørte under Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Opgaverne i mål- og resultatplanen

har fokus på generel udvikling af landdistrikterne samt videndeling om udviklingsmuligheder og -vilkår.

CEVEA Ulighedens Topmøde

Landdistrikternes Fællesråd deltog i november 2023 i CEVEAs Ulighedens Topmøde. Her præsenterede Cevea deres analyse, som bl.a. viste, at velstand vs. velfærd ser forskelligt ud, alt efter hvor man bor i landet. I landdistrikterne scorer man ofte lavt på velstand, til gengæld scorer man højt på velfærd. Det modsatte er tilfældet i byerne. Formand, Steffen Damsgaard deltog i en spændende debat om "Skal velfærden besluttet lokalt?" sammen med Sigurd Agersnap (SF), Rosa Lund (Ø), Kristian Vendelbo (KL), Niels Jørgen Jørgensen (DLF) og Mads Samsing (HK). ●





2023

/ Interview med minister: Morten Dahlin

/ Den grønne omstilling skal ske med lokal opbakning

/ Årets Landsby 2023



INTERVIEW MED MINISTER

MORTEN DAHLIN

I november 2023 blev du udnævnt til minister for byer og landdistrikter, kirkeminister og minister for nordisk samarbejde. Kan du sætte nogle ord på dit eget forhold til de danske landdistrikter?

MD Først og fremmest kommer jeg jo ind i rollen med mine politiske holdninger. Og de er helt klare: Der er brug for en bedre balance i Danmark. Vi er for lille et land, til at dele af samfundet bliver hægtet af. Det ligger i mit partis DNA at gå ind for decentralisering, så det er jo først og fremmest den holdning jeg tager med mig i min ministergerning.

Landdistrikterne er for mig kendetegnet ved en stor virkelyst, og derfor er det også vigtigt for mig som minister for bl.a. landdistrikter, at systemet skal træde et skridt tilbage, så vi kan fjerne nogle af snærende bånd og gøre det muligt for lokalsamfundene at udvikle sig, så deres lokalsamfund passer til

de lokales hverdag. Jeg læste for noget tid siden også om et udtryk ”landdistrikternes lykkeparadoks”, som viser, at det er borgerne i landdistrikterne, som angiver, at de har det bedst og er lykkeligst. Man kan selvfølgelig ikke kun pege på en enkeltstående forklaring på det resultat, men jeg vil alligevel vove den påstand, at det er det stærke civilsamfund, som spiller ind her. Det skal vi selvfølgelig værne om.

Din ministertitel er blevet udvidet ift. din forgængers, så du nu også er minister for byerne. Hvilken betydning har det for balancen mellem land og by i dit ministerium?

MD Jeg vil arbejde for, at det skal være lettere at leve, bo og arbejde i alle dele af Danmark. Jeg er derfor glad for, at ”By” er blevet en del af titlen. Det nye navn på ministeriet spiller ind i, at der er forskellige opgaver der skal løses i henholdsvis

byerne og på landet. For mig er det også vigtigt at slå fast, at jeg ikke har lyst til at spille folk ud mod hinanden, alt efter hvor de bor. Jeg tror sådan set på, at Christiansborg har nok politisk kapacitet til at kunne udvikle god politik til gavn for hele Danmark.

Regeringen har et større landdistriktspolitisk udspil på vej. Hvad håber du konkret at opnå på landdistrikternes vegne med dette udspil?

MD Jeg håber, at vi med landdistriktsudspillet kan skabe bedre og mere lige forhold for de mennesker, der ønsker at leve i landdistrikterne. Jeg ser landdistriktsudspillet som et værktøj til at slippe skabertrang og initiativ mere fri, så der kan blive skabt vækst og udvikling nedefra. Derfor kan bedre forhold i landdistrikterne ikke skabes med penge alene. Det kræver også en ny tilgang og ændringer indenfor

“

Jeg håber, at vi med det kommende landdistriktsudspil kan tegne et Danmarkskort, hvor der er muligheder og udvikling. Som minister for byer og landdistrikter vil jeg ikke acceptere, at der er visse landsdele eller områder, som bliver koblet af udviklingen.

vores eksisterende lovgivning – eksempelvis planloven. Jeg ønsker et klart fokus på, hvilke rammer vi sætter for udviklingen i landdistrikterne. Både i forhold til erhverv og turisme, men også i forhold til boliger og foreningsliv. Vi er nødt til at se på lovgivningen med friske øjne. Jeg håber, at vi med det kommende landdistriktsudspil kan tegne et Danmarkskort, hvor der er muligheder og udvikling. Som minister for byer og landdistrikter vil jeg ikke acceptere, at der er visse landsdele eller områder, som bliver koblet af udviklingen.

Hvordan ser du på udviklingen for de danske landdistrikter, når vi ser 10-15 år frem i tid?

MD Jeg håber, at vi i den næste år-række kan ophæve nogle statslige bånd og få ændret rigid central lovgivning, som står i vejen for, at der kan blive skabt vækst og udvikling i

vores lokale samfund. Skabertrang og virkelyst findes allerede i vores lokalsamfund, både i byerne og på landet. Vi skal blot give bedre muligheder for, at det kan udfoldes. En af mine vigtigste prioriteter som minister er, at vi hele tiden udvikler og indretter vores storbyer, byer og landdistrikter til gavn for alle danskere med en hverdag, et job, en familie og et aktivt foreningsliv. På landet kræver det eksempelvis, at vi gør en indsats for at få lægen tættere på, at holde den lokale skole i live og sikre, at der er gode velbetalte jobs at få. Det kræver en aktiv politisk indsats, for ellers risikerer vi, at udviklingen går den forkerte vej.

Min grundholdning er, at systemer og regler ikke må spænde ben for vores liv og muligheder. Jeg håber, at vi i de næste 10-15 år ser, at noget af den nationale beslutningskraft fra os politikere på Christiansborg bliver givet videre til lokalsamfundene. ●

MORTEN DAHLIN
MINISTER FOR BYER
OG LANDDISTRIKTER,
KIRKEMINISTER OG MINISTER
FOR NORDISK SAMARBEJDE



DEN GRØNNE OMSTILLING SKAL SKE MED LOKAL OPBAKNING

I Landdistrikternes Fællesråd arbejder vi generelt for, at den grønne omstilling skal bidrage til en positiv udvikling i de lokalområder, hvor vindmølle- og solcelleanlæggene skal stå. Det indebærer særligt, at der er nogle ordentlige rammer for kompensation og en større grad af lokalt ejerskab, hvor naboer, kommune og lokalsamfund inddrages i planlægningen af nye energianlæg.

I flere kommuner findes der gode eksempler på energiprojekter, hvor lokal opbakning har været et centralt omdrejningspunkt. Omvendt må vi også konstatere, at dårlige rammer for VE-kompensation og

manglende inddragelse af lokalsamfund er en væsentlig hindring for at udrulle mere vind- og solenergi på land, for det medfører ofte lokal modstand.

Not in my backyard

Den lokale modstand har fået sit eget begreb, NIMBY, som er en forkortelse for Not In My Backyard.

NIMBY-spøgelset betegnes som en modstand mod fremmed og uønsket udvikling i lokalsamfundet, hvor alt fra fængsler, affaldsdepoter og vindmøller står centralt. Modstandere ser udviklingen som nødvendig, dog "ikke i min baghave".

Ofte vil NIMBY være et resultat af, at der ikke er en fair fordeling mellem gevinster og gener for naboer og lokalsamfund, når nye projekter er på vej.

For at nå i mål med de politiske ambitioner om en firedobling af strøm fra sol og vind på land frem mod 2030, er det derfor afgørende, at der skabes nogle fair rammer for kompensation samt en større grad af inddragelse og lokalt ejerskab, så den grønne omstilling kan være med til at udvikle landdistrikterne frem for at afvikle dem. ●



NIMBY-ABC

Til Landdistriktsforskningens dag 2023 satte vi skarpt fokus på, hvordan lokal opbakning til den grønne omstilling kan opnås. Her gjorde Simon Lex, der er lektor i antropologi ved Københavns Universitet, os bl.a. klogere på NIMBY (Not In My Backyard).

Under præsentationen fik Simon Lex os til at trække på smilebåndet, da han leverede en række alternative forkortelser for begrebet NIMBY.

- LULU - Locally Unwanted Land Use
- NIABY - Not In Anybody's Backyard
- NUMBY - Not under My Backyard.
- NOPE - Not On Planet Earth
- BANANA - Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anything – or Anyone

Den grønne omstilling fylder meget i lokalsamfundene, og emnet vil også præge os i 2024, hvor Landdistrikternes Fællesråd går i gang med projektet "Lokal opbakning til vedvarende energi - Drejebog til god borgerinddragelse ved etablering af energianlæg".

Her vil vi i tæt samarbejde med lokale og kommuner forsøge at finde den bedste løsning på, hvordan kommunerne skaber den bedste borgerinddragelse i forbindelse med etableringen af vedvarende energianlæg. ●



ÅRETS LANDSBY 2023

EN LANDSBY, HVOR MAN STOD SAMMEN GENNEM ENERGIKRISEN

I et særdeles tæt felt dystede landsbyerne Bolderslev, Borris og Sparkær om den hædersfulde titel som Årets Landsby 2023. I sidste ende var det Sparkær, der fejede benene væk under dommerne, og dermed kunne løbe med sejren, titlen og præmien på 50.000 kr.

Denne gang var dommerne på udkig efter en landsby, der stod

sammen gennem energikrisen. Det fandt de i Sparkær, da de besøgte byen den 20. august 2023. Komitéformand Helene Simoni Thorup havde mange rosende ord til vinderen:

- Gennem stærke og utrættelige kræfter har Sparkær fået etableret et trinbræt i byen. Noget der nærmest er umuligt for en lille landsby. Det er en utrolig stærk

Det er en mindre landsby, og ligesom mange andre landsbyer i Danmark har de kæmpet fra tue til tue for at beholde købmanden, skolen og børnehaven.

historie, som kommer til at få kæmpe betydning for byens udvikling, mobiliteten og klimaet. Mange kan nu udskifte den ene bil med et togkort, og ung som gammel kan hurtigt komme rundt. Desuden har Sparkær arbejdet målrettet med at transformere byen fra gas til fjernvarme, hvilket er lykkedes til fulde - samtidig med, at de arbejder på etablering af solceller i et vådområde tæt på byen. Alle gode og grønne initiativer, som vi har lagt stor vægt på, fortalte Helene Simoni Thorup i forbindelse med offentliggørelsen af vinderlandsbyen.

Med sine 625 indbyggere var Sparkær den mindste af de tre finalistlandsbyer, men det har ikke været en hindring for byens udvikling.

- Sparkær har på mange måder overrasket os. Det er en mindre landsby, og ligesom mange andre landsbyer i Danmark har de kæmpet fra tue til tue for at beholde købmanden, skolen og børnehaven. Alligevel fremstår Sparkær som et smørhul med et fantastisk fællesskab, skønne grønne områder, tilbud på alle hylder til børn og unge samt et friplejehjem. Og nu er de tilmed også i gang med at få bygget mindre, almennyttige lejeboliger af en god kvalitet, som



SPARKÆR



der i dén grad også er behov for på landet, uddybede Helene Simoni Thorup.

De tre finalistlandsbyer Borris, Bolderslev og Sparkær formåede på hver deres måde at imponere dommerkomitéen.

- Vi mødte tre landsbyer med imponerende og stærke fællesskaber, en høj grad af frivillighed og masser af viljestyrke. Det var meget lærerigt og inspirerende, og jeg ved, at alle tre finalistlandsbyer vil være en inspiration for mange landsbyer rundt omkring. I Sparkær bruger man humlebieen som logo, fordi den burde ikke kunne flyve, men den gør det alligevel. Det er et sjovt, men godt eksempel på, at med vilje er der vej, afslutter Helene Simoni Thorup med et smil.

Kåringsfesten af Årets Landsby 2023 blev afholdt i Sparkær den 23. september 2023, hvor byen fejrede sejren med hoppeborg, taler og besøg af den daværende landdistriktsminister, Louise Schack Elholm. ●

FAKTA OM ÅRETS LANDSBY

- Årets Landsby er en historisk pris, som blev oprettet i 1995 af Landsforeningen Landsbyerne i Danmark. I 2023 blev den uddelt for 27. gang. Med titlen følger ikke blot æren, men også en check på 50.000 kroner til vinderlandsbyen, mens 2. og 3. pladsen hver honoreres med 25.000 kroner.
- Prisen uddeles af Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen Landsbyerne i Danmark og Forenet Kredit, foreningen bag Nykredit og Totalkredit.



MEDLEMSOVERSIGT OG ØKONOMI 2023

Landdistrikternes Fællesråd ønsker at sikre et højt aktivitetsniveau via en solid økonomi skabt ved hjælp af medlemsindtægter, projektaktiviteter, faste offentlige bidrag samt indtægtsdækkede aktiviteter.

MEDLEMSOVERSIGT

A-MEDLEMMER

4H	Kalundborg Kommune
Brancheforeningen af Danske Distributionsvirksomheder	Lemvig Kommune
COOP	Langeland Kommune
Daginstitutionernes Landsorganisation	Lejre Kommune
Danmarks Apotekerforening	Lolland Kommune
Dansk Akvakultur Producent-organisation	Læsø Kommune
Dansk Friskoleforening	Mariagerfjord Kommune
Danske Akvakultur Producent-organisation	Morsø Kommune
Danske Rederier	Norddjurs Kommune
Danske Vandværker	Nordfyns Kommune
Den Vestdanske Filmpulje	Nyborg Kommune
DGI	Næstved Kommune
DSK	Odder Kommune
Efterskoleforeningen	Odsherred Kommune
Feriehusudlejernes Brancheforening	Randers Kommune
FilmFyn	Rebild Kommune
Finans Danmark	Ringkøbing-Skjern Kommune
Forenet Kredit	Ringsted Kommune
LandboUngdom	Samsø Kommune
Landbrug & Fødevarer	Silkeborg Kommune

B-MEDLEMMER

Aabenraa Kommune	Silkeborg Kommune
Aalborg Kommune	Skive Kommune
Assens Kommune	Slagelse Kommune
Billund Kommune	Struer Kommune
Bornholms Regionskommune	Svendborg Kommune
Brønderslev Kommune	Syddjurs Kommune
Esbjerg Kommune	Sønderborg Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune	Thisted Kommune
Fanø Kommune	Tønder Kommune
Favrskov Kommune	Varde Kommune
Faxe Kommune	Vejen Kommune
Frederikshavn Kommune	Vesthimmerlands Kommune
Guldborgsund Kommune	Viborg Kommune
Haderslev Kommune	Vordingborg Kommune
Hedensted Kommune	Ærø Kommune
Herning Kommune	
Hjørring Kommune	
Holbæk Kommune	
Holstebro Kommune	
Ikast-Brande Kommune	
Jammerbugt Kommune	

E-MEDLEMMER

LAG/FLAG Bornholm
LAG/FLAG Djursland
LAG Faaborg, Midtfyn, Svendborg, Nyborg (SØM)
LAG Fanø-Varde
LAG Haderslev-Tønder
LAG/FLAG Halsnæs Gribskov
LAG Himmerland
LAG Ikast Brande
FLAG Jammerbugt
LAG Jammerbugt-Vesthimmerland
LAG/FLAG Langeland, Læsø, Samsø, Ærø (LLS/Æ)
LAG Lemvig, Ringkøbing-Skjern
LAG Lemvig, Ringkøbing-Skjern
LAG Lolland-Falster
LAG/FLAG Middelfart, Assens, Nordfyn, Kerteminde (MANK)
LAG Midt-Nordvestsjælland
FLAG Nord
LAG NORD
LAG Odder-Hedensted
LAG Randers-Favrskov
LAG Skive Viborg
LAG/FLAG Småøerne
LAG Sydsjælland
LAG Sønderborg Aabenraa
LAG/FLAG Thy-Mors
LAG Vejen-Billund
FLAG Vestjylland

F-MEDLEMMER

Et større antal lokalråd, landsbylaug, borgerforeninger og lign.

Derudover har Landdistrikternes Fællesråd en række erhvervspartnere og enkeltmedlemmer, som bidrager til organisationens arbejde.

ÅRSREGNSKAB

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR — 31. DECEMBER

	2023 REALISERET	2023 BUDGET	2021 REALISERET
Nettoomsætning	6.954.393,81	6.048.000,00	6.059.054,00
Projektomkostninger	-1.336.668,64	-770.000,00	-1.126.757,00
Bruttofortjeneste I	5.617.725,17	5.278.000,00	4.932.297,00
Personaleomkostninger	-4.324.522,61	-4.316.000,00	-3.467.872,00
Bruttofortjeneste II	1.293.202,56	962.000,00	1.464.425,00
Andre eksterne omkostninger (salg-, lokale- og administrationsomkostninger)	-829.482,86	-775.000,00	-845.594,00
Resultat før af- og nedskrivninger	463.719,70	187.000,00	618.831,00
Af- og nedskrivninger af materielle anlægsaktiver	-1.808,67	-	-22.027,00
Resultat af primær drift	461.911,03	187.000,00	596.804,00
Finansielle indtægter	16.052,99	-	-
Finansielle omkostninger	-18,04	-	-23.952,00
Finansielle poster i alt	16.034,95	-	-23.952,00
Årets resultat	477.945,98	187.000,00	572.852,00



FOTOKREDITERING

SIDE 1 Varde Kommune **SIDE 2** Varde Kommune, **SIDE 6** Mads Krabbe, **SIDE 9** Mads Krabbe, **SIDE 10** Tobias Nørgaard Pedersen/Herning Kommune, **SIDE 13** Esbjerg Kommune, **SIDE 14** Peter Prik, Lejre Kommune, **SIDE 15** Esbjerg Kommune, Herning Kommune, **SIDE 16** Varde Kommune, **SIDE 19** Skatteministeriet, **SIDE 20** By-, Land & Kirkeministeriet, **SIDE 21** Esbjerg Kommune, **SIDE 23** Peter Prik, **SIDE 24** Omø, **SIDE 27** Guldborgsund Kommune, **SIDE 29** Peter Prik, **SIDE 30** Esbjerg Kommune, **SIDE 31** Holbæk Kommune, **SIDE 32** Region Midtjylland, **SIDE 33** Lea Mommer / Øhopperne, **SIDE 34** Landdistrikternes Fællesråd, **SIDE 36** Herning Kommune, **SIDE 38** By-, Land & Kirkeministeriet, **SIDE 41** By-, Land & Kirkeministeriet, **SIDE 42** Esbjerg Kommune, **SIDE 43** Region Midtjylland, **SIDE 44** Mads Krabbe, **SIDE 45** Mads Krabbe, **SIDE 46** Esbjerg Kommune, **SIDE 50** Peter Prik

**Landdistrikternes Fællesråd
arbejder for et decentralt og
sammenhængende Danmark**



Landdistrikternes Fællesråd

A Rådhusgade 100
8300 Odder

T 6131 3636

E mail@landdistrikterne.dk
W www.landdistrikterne.dk

Videnscenter for Landsdistrikterne

A Tybovej 2
6040 Egtved

E mail@landdistrikterne.dk